

ПРАВИЛА ЗА ОБУСТАВУ И ПОНОВНО ПОКРЕТАЊЕ ТРЖИШНИХ АКТИВНОСТИ

Децембар 2023. године

САДРЖАЈ

1. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ	3
1.1. ПРЕДМЕТ ПРАВИЛА	3
1.2. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ	3
2. РЕЧНИК	5
2.1. ПОЈМОВИ	5
3. ОБУСТАВА ТРЖИШНИХ АКТИВНОСТИ	6
3.1. ТРЖИШНЕ АКТИВНОСТИ КОЈЕ МОГУ БИТИ ОБУСТАВЉЕНЕ	6
3.2. ОБУСТАВА ТРЖИШНИХ АКТИВНОСТИ	6
4. ОДГОВОРНОСТИ УЧЕСНИКА НА ТРЖИШТУ У СЛУЧАЈУ ОБУСТАВЕ ТРЖИШНИХ АКТИВНОСТИ	11
4.1. ОБУСТАВА ДОДЕЛЕ И КОРИШЋЕЊА ПРЕНΟΣНИХ КАПАЦИТЕТА ИЗМЕЂУ ЗОНА ТРГОВАЊА	11
4.2. ОБУСТАВА НАБАВКЕ ПОМОЋНИХ УСЛУГА – НАБАВКА СЕКУНДАРНЕ И ТЕРЦИЈАРНЕ РЕЗЕРВЕ	11
4.3. ОБУСТАВА ПРИЈЕМА И АКТИВАЦИЈЕ ПОНУДА У БАЛАНСНОМ МЕХАНИЗМУ	12
4.4. ОБУСТАВА ПРИЈАВЕ И ПОТВРДЕ ДНЕВНОГ ПЛАНА РАДА И УНУТАРДНЕВНИХ ИЗМЕНА ДНЕВНОГ ПЛАНА РАДА БАЛАНСНЕ ГРУПЕ	12
4.5. ОБУСТАВА ОРГАНИЗОВАНОГ ДАН УНАПРЕД И УНУТАРДНЕВНОГ ТРЖИШТА ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ У СРБИЈИ	13
5. ПОНОВНО ПОКРЕТАЊЕ ТРЖИШНИХ АКТИВНОСТИ	14
6. ОБАВЕШТАВАЊЕ	16
7. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ	17

На основу члана 109. став 1. тачка 46б) и 174а став 3. Закона о енергетици („Службени гласник РС“ бр. 145/14, 95/18-др. закон, 40/21, 35/23-др.закон и 62/23) и члана 28. став 1. тачка 29. Статута Акционарског друштва „Електромрежа Србије“ Београд („Службени гласник РС“ број 88/2016), Скупштина Акционарског друштва „Електромрежа Србије“ Београд, на 134. ванредној седници одржаној 28.12.2023. године, донела је

ПРАВИЛА ЗА ОБУСТАВУ И ПОНОВНО ПОКРЕТАЊЕ ТРЖИШНИХ АКТИВНОСТИ

1 УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

1.1 ПРЕДМЕТ ПРАВИЛА

1.1.1 Правилима за обуставу и поновно покретање тржишних активности (у даљем тексту Правила) уређују се одговорности оператора преносног система електричне енергије, оператора дистрибутивног система електричне енергије, оператора затвореног дистрибутивног система и осталих учесника на тржишту електричне енергије у процесу обустављања тржишних активности у случају да:

- 1) је преносни систем у стању распада;
- 2) је оператор преносног система исцрпео све могућности које му пружа тржиште електричне енергије, те би наставак тржишних активности у поремећеном погону ометао отклањање поремећаја;
- 3) би се наставаком тржишних активности знатно смањила делотворност процеса поновне успоставе нормалног или угроженог нормалног рада преносног система;
- 4) нису доступни информациони и комуникациони системи нужни за извршавање тржишних активности.

1.1.2 Овим Правилима уређује се и поступак за поновно успостављање обустављених тржишних активности које спроводи оператор преносног система у координацији са суседним операторима преносних система, оператором дистрибутивног система, операторима затвореног дистрибутивног система и оператором тржишта електричне енергије.

1.2 ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

1.2.1 Оператор преносног система је одговоран да у складу са овим правилима обезбеђује континуиран рада тржишта електричне енергије, током поремећеног рада, распада преносног система и његовог поновног успостављања, као и у случајевима недоступности информационих и комуникационих система нужних за извршавање тржишних активности. Обустављање тржишних активности представља последњу меру коју примењује оператор преносног система у наведеним стањима преносног система.

Правила за обуставу и поновно покретање тржишних активности

- 1.2.2 Ова Правила се примењују у складу са важећим прописима у области енергетике укључујући правила којима оператор преносног система електричне енергије уређује рад преносног система, рад тржишта електричне енергије, расподелу преносних капацитета између зона трговања и објављивање кључних тржишних података.
- 1.2.3 Ова Правила се примењују уз уважавање планова одбране преносног система и плана успостављања преносног система које доноси оператор преносног система осигуравајући максималну ефикасност поновне успоставе нормалног рада након поремећаја који се могу догодити у електроенергетском систему.

2 РЕЧНИК

2.1 ПОЈМОВИ

Контролни блок – Контролни блок је део синхроне области, физички ограничен тачкама мерења на интерконекивним далеководима према другим контролним блоковима. Састоји се од једне или више контролних области, којима управља један или више оператора преносног система.

Правила о раду интерконекије – Правила која су оператори преносних система као чланови европске асоцијације оператора преносних система за електричну енергију (ENTSO-E) дужни да примењују на основу европске регулативе и интерних аката ове организације.

Остали појмови употребљени у Правилима који нису наведени у оквиру одељка 2.1, имају исто значење као у Закону о енергетици (у даљем тексту: Закон) и прописима донетим на основу ових закона.

3 ОБУСТАВА ТРЖИШНИХ АКТИВНОСТИ

3.1 ТРЖИШНЕ АКТИВНОСТИ КОЈЕ МОГУ БИТИ ОБУСТАВЉЕНЕ

3.1.1 У складу са правилима којима се уређује рад преносног система, преносни систем се може налазити у следећим стањима:

- 1) нормалан рад;
- 2) угрожен нормалан рад;
- 3) поремећен рад;
- 4) распад преносног система;
- 5) успостављање преносног система.

3.1.2 На тржишту електричне енергије у Републици Србији могуће је обуставити следеће тржишне активности:

- 1) доделу и коришћење преносних капацитета између зона трговања;
- 2) набавку помоћних услуга;
- 3) пријем и активацију понуда у балансном механизму;
- 4) пријаву и потврду дневних планова рада балансне групе;
- 5) унутардневну измену дневног плана рада балансне групе;
- 6) организовано дан-унапред и унутардневно тржиште електричне енергије;
- 7) друге тржишне активности чија се обустава сматра нужном за очување сигурног и поузданог рада преносног система и поновно успостављање преносног система.

3.2 ОБУСТАВА ТРЖИШНИХ АКТИВНОСТИ

3.2.1 Тржишне активности из тачке 3.1.2. могу бити обустављене:

- 1) уколико је наступило стање распада преносног система у што цени оператор преносног система у складу са правилима којима се уређује рад преносног система;
- 2) ако се преносни систем налази у стању поремећеног рада у складу са правилима којима се уређује рад преносног система, укључујући и вишу силу, а оператор преносног система је исцрпео све могућности које му пружају прописи којима се уређује тржиште електричне енергије, те би наставак тржишних активности у поремећеном раду ометао отклањање поремећаја. Ометање у отклањању поремећаја постоји ако би наставак тржишних активности погоршао најмање један од следећих услова којима се дефинише стање поремећеног рада у правилима којима се уређује рад преносног система:
  - постоји најмање једно нарушавање граничних вредности радних величина напона и струја,

Правила за обуставу и поновно покретање тржишних активности

- вредност фреквенције одступа од прописаног опсега за угрожени нормалан рад преносног система,
  - активирана је нека од мера предвиђена плановима одбране преносног система,
  - постоји нерасположивост кључних електронских система за управљање преносним систем дуже од 30 минута;
- 3) ако би се наставком тржишних активности значајно отежао процес поновног успостављања нормалног рада или угроженог нормалног рада.
- 3.2.2 Тржишне активности из тачке 3.1.2. могу бити обустављене и у случају ако нису доступни информациони и комуникациони системи неопходни за спровођење тржишних активности, тј. уколико је испуњен бар један од следећих услова:
- 1) неправилан рад или прекид рада информационе и телекомуникационе инфраструктуре;
  - 2) неовлашћено пресретање и преусмеравање мрежног саобраћаја;
  - 3) појава малициозног кода на критичној ИТ инфраструктури.
- 3.2.3 Приликом обустављања тржишних активности, оператор преносног система може у потпуности или делимично суспендовати своје процесе/поступке на које обустава утиче.
- 3.2.4 У случају обуставе тржишних активности, на захтев оператора преносног система, сваки учесник на тржишту електричне енергије је дужан да усклади своје активности са редоследом активности достављеним од стране оператора преносног система.
- 3.2.5 При обустави тржишних активности оператор преносног система координира своје активности нарочито са:
- 1) другим операторима преносних система у складу са правилима о раду интерконекције;
  - 2) операторима преносних система унутар контролног блока и другим операторима преносних система са којима има уговорене механизме прекограничне размене регулационе енергије;
  - 3) оператором организованог тржишта електричне енергије
  - 4) номинованим оператором тржишта електричне енергије (у даљем тексту: НЕМО);
  - 5) регионалним координационим центром задуженим за координацију активности оператора преносних система и унапређење сигурности и рада преносних система;
  - 6) оператором дистрибутивног система и оператором затвореног дистрибутивног система;
  - 7) координационим центрима одговорним за усаглашавање и верификацију дневних планова рада;
  - 8) другим учесницима на тржишту електричне енергије.
- 3.2.6 Почетак обуставе једне или свих тржишних активности из тачке 3.1.2. је почетак првог наредног обрачунског интервала у односу на обрачунски интервал у коме је оператор преносног система обавестио субјекте укључене у процес обуставе тржишних активности из тачке 3.2.5. (релевантни субјекти) да обуставља једну или више тржишних активности.

Правила за обуставу и поновно покретање тржишних активности

3.2.7 Ситуације из тачке 3.2.1. процењују се објективно дефинисаним параметрима из тачке 3.2.8. ових правила који узимају у обзир следеће:

- 1) проценат конзума без напајања у контролној области оператора преносног система, што подразумева:
  - немогућност значајног дела балансно одговорних страна да обезбеде избалансираност (да одржавају баланс производње, потрошње и блокова прекограничне и интерне размене електричне енергије), или
  - немогућност оператора преносног система да спроводи уобичајене процесе организовања и администрације балансног тржишта електричне енергије, као и активности у циљу поновног успостављања нормалног рада преносног система;
- 2) проценат испада производње у регулационој области оператора преносног система ЕМС а.д., која одговара немогућности значајног дела балансно одговорних страна да обезбеде избалансираност тј. да одржавају баланс своје производње, потрошње, куповине и продаје електричне енергије (блокова прекограничне и интерне размене електричне енергије) у периоду за који се утврђује балансно одступање;
- 3) удео и географски распоред нерасположивих елемената преносног система, што подразумева:
  - острвски рад значајног дела регулационе области због кога је уобичајен процес организовања и администрације балансног тржишта електричне енергије контрапродуктиван, или
  - редуковање преносног капацитета између зона трговања на нулу;
- 4) немогућност спровођења тржишних активности од стране следећих учесника на тржишту због околности које су ван њиховем контроле:
  - балансно одговорних страна,
  - учесника у балансном механизму,
  - НЕМО или других субјеката одређених за спровођење спајања дан унапред и унутардневног организованог тржишта електричне енергије,
  - оператора дистрибутивних система, односно оператора затворених дистрибутивних система прикључених на преносни систем;
- 5) недоступност алата и комуникационих средстава који су неопходни за:
  - спровођење спајања дан унапред или унутардневног организованог тржишта електричне енергије, или расподелу преносних капацитета између зона трговања, или
  - ангажовање секундарне и брзе терцијарне регулације, или
  - ангажовање споре терцијарне регулације, или
  - пријаву дневних планова рада у дан унапред процесу и унутардневне измене дневних планова рада.

3.2.8 Објективно дефинисани параметри су:

- 1) проценат испада потрошње у регулационој области ЕМС;
- 2) проценат испада производње у регулационој области ЕМС која одговара немогућности значајног дела балансно одговорних страна да одржава свој баланс

Правила за обуставу и поновно покретање тржишних активности

производње, потрошње и блокова прекограничне и интерне размене електричне енергије;

- 3) удео и географски распоред нерасположивих елемената преносног система;
- 4) проценат баланских група које су спречене у извршавању својих тржишних активности због узрока који нису у њиховој контроли;
- 5) један или више учесника у балансном механизму у чијој надлежности су балансни ентитети у смислу правила која уређују рад тржишта електричне енергије, а који нису у могућности да спроводе тржишне активности из разлога који су ван њихове контроле тако да укупна нерасположивост инсталисане снаге њихових производних капацитета износи више од 40% укупне вредности инсталисане снаге свих производних капацитета на територији Републике Србије;
- 6) спреченост НЕМО или других субјекта одређених за спровођење спајања дан унапред и унутардневног организованог тржишта електричне енергије из разлога који су ван њихове контроле, и
- 7) недоступност алата и комуникационих средстава неопходних за извршавање тржишних активности.

- 3.2.9 Уколико се објективно дефинисаним параметром из тачке 3.2.8 подтач. 1) и 2) оцењује појава ситуација из тачке 3.2.1. онда се за вредност параметра довољног да се прогласи да је наступио случај релевантан за обуставу појединих тржишних активности узима вредност од 50%.
- 3.2.10 Уколико се објективно дефинисаним параметром из тачке 3.2.8 подтачка 3) оцењује појава ситуација из тачке 3.2.1. онда се за вредност параметра довољног да се прогласи да је наступио случај релевантан за обуставу појединих тржишних активности узима резултат анализа сигурности рада преносног система у складу са правилима којима се уређује рад преносног система.
- 3.2.11 Уколико се објективно дефинисаним параметром из тачке 3.2.8 подтачка 4) оцењује појава ситуација из тачке 3.2.1. онда се за вредност параметра довољних да се прогласи да је наступио случај релевантан за обуставу појединих тржишних активности узима вредност од 20%.
- 3.2.12 У случају да су један или више учесника у балансном механизму у чијој надлежности су балансни ентитети у смислу правила која уређују рад балансног тржишта, а који нису у могућности да спроводе тржишне активности из разлога који су ван њихове контроле тако да укупна нерасположивост инсталисане снаге њихових производних капацитета износи више од 40% укупне вредности инсталисане снаге свих производних капацитета на територији Републике Србије спречени у извршавању својих тржишних активности због узрока који нису у њиховој контроли сматра се да је испуњен објективно дефинисани параметар из тачке 3.2.8 подтачка 5).
- 3.2.13 Уколико се објективно дефинисаним параметром из тачке 3.2.8 подтачка 7) оцењује појава ситуација из тачке 3.2.1. онда се недоступност једног алата односно одговарајућег комуникационог средства сматра довољном да се прогласи да је наступио случај релевантан за обуставу појединих тржишних активности.
- 3.2.14 Оператор преносног система може обуставити тржишне активности одмах након процене да су задовољени објективно дефинисани параметри.
- 3.2.15 Оператор преносног система процењује објективно дефинисане параметре у реалном времену на основу информација којима располаже.

Правила за обуставу и поновно покретање тржишних активности

- 3.2.16 Задовољење једног или више објективно дефинисаних параметра не обавезује оператора преносног система да обустави било коју тржишну активност и не обавезује га да поједине тржишне активности обустави у исто време и са истим трајањем обуставе. Спровођење обуставе оператор преносног система координира са релевантним субјектима у зависности од конкретне тржишне активности.

4 ОДГОВОРНОСТИ УЧЕСНИКА НА ТРЖИШТУ У СЛУЧАЈУ ОБУСТАВЕ ТРЖИШНИХ АКТИВНОСТИ

4.1 ОБУСТАВА ДОДЕЛЕ И КОРИШЋЕЊА ПРЕНΟΣНИХ КАПАЦИТЕТА ИЗМЕЂУ ЗОНА ТРГОВАЊА

- 4.1.1 Додела преносних капацитета и коришћење додељених преносних капацитета између зона трговања може бити обустављена, у случајевима из тач. 3.2.1. и 3.2.2. или ако је у суседној зони трговања проглашена обустава тржишне активности доделе и коришћења капацитета између зона трговања.
- 4.1.2 Оператор преносног система може одлучити да обустави доделу преносних капацитета између зона трговања на свим или појединим границама своје зоне трговања у случају испуњења објективно дефинисаних параметара из тач. 3.2.7.
- 4.1.3 Оператор преносног система може одлучити да право на капацитет између зона трговања које је додељено у поступцима експлицитне доделе капацитета буде редуковано уколико таква мера може помоћи повратку система у стање нормалног или угроженог нормалног рада.
- 4.1.4 У случају да се обуставља додела преносних капацитета између зона трговања или се додељено право на капацитет редукује, оператор преносног система је дужан да без одлагања о томе обавести учеснике на тржишту у складу са важећим прописима и правилима којима се уређује расподела преносних капацитета између зона трговања.
- 4.1.5 У случају редуковања додељеног преносног капацитета између зона трговања за које је извршено спајање тржишта, оператор преносног система спроводи ово ограничење координисано са другим операторима преносног система, операторима тржишта и НЕМО.
- 4.1.6 У случају обуставе тржишних активности из одељка 4.1. оператор преносног система плаћа накнаду учесницима на тржишту коју одређује у складу са правилима којима се уређује расподела преносних капацитета између зона трговања.

4.2 ОБУСТАВА НАБАВКЕ ПОМОЋНИХ УСЛУГА – НАБАВКА СЕКУНДАРНЕ И ТЕРЦИЈАРНЕ РЕЗЕРВЕ

- 4.2.1 Набавка секундарне и терцијарне резерве за обезбеђење системске услуге секундарне и терцијарне регулације која се спроводи у складу са правилима којима се уређује рад тржишта електричне енергије, може бити обустављена у случајевима из тач. 3.2.1 и 3.2.2.
- 4.2.2 У случају да се обуставља набавка секундарне и терцијарне резерве, оператор преносног система је дужан да без одлагања о томе обавести учеснике на тржишту са којима има уговор о пружању помоћних услуга.
- 4.2.3 Учесници на тржишту који имају закључен уговор о пружању помоћних услуга са оператором преносног система су дужни да све своје балансне ентитете, дефинисане у складу са правилима којима се уређује рад преносног система и правилима којима се уређује рад тржишта електричне енергије, ставе на располагање оператору преносног система.
- 4.2.4 У случају обуставе тржишне активности где је оператор преносног система обуставио набавку помоћне услуге секундарне и терцијарне балансне резерве, оператор преносног

система нема финансијских обавеза према пружаоцима помоћних услуга за резерву која није закуплена до тренутка обуставе набавке секундарне и терцијарне резерве.

4.3 ОБУСТАВА ПРИЈЕМА И АКТИВАЦИЈЕ ПОНУДА У БАЛАНСНОМ МЕХАНИЗМУ

- 4.3.1 Пријем и активација понуда у балансном механизму које се спроводе у складу са правилима којима се уређује рад тржишта електричне енергије могу бити обустављени у случајевима из тач. 3.2.1 и 3.2.2.
- 4.3.2 У случају да се обустављају пријем и активација понуда у балансном механизму, оператор преносног система је дужан да без одлагања о томе обавести учеснике на тржишту са којима има уговор о учешћу у балансном механизму.
- 4.3.3 У случају обуставе пријема и активације понуда у балансном механизму, учесници који имају закључен уговор о учешћу у балансном механизму са оператором преносног система су дужни да све своје балансне ентитете, дефинисане у складу са правилима којима се уређује рад преносног система и правилима којима се уређује рад тржишта електричне енергије, ставе на располагање оператору преносног система.
- 4.3.4 Уколико оператор преносног система, због обуставе тржишних активности у складу са овим Правилима ангажује балансне ентитете у складу са тачком 4.3.3, оператор преносног система је дужан да обрачуна вредност укупне ангазоване балансне енергије у складу са тач. 4.3.5. и 4.3.6.
- 4.3.5 У случају обуставе тржишне активности пријема и активација понуда у балансном механизму у складу са тачком 4.3.1, цена за ангаžовање баланских ентитета навише и наниже је иста и једнака је цени електричне енергије на организованом тржишту у истом временском интервалу.
- 4.3.6 У случају да није могуће одредити цену електричне енергије на организованом тржишту, цена за ангаžовање баланских ентитета навише и наниже је једнака просечној цени електричне енергије на организованом тржишту у истом временском интервалу заокруженој на две децимале за период од пет претходних повезаних дана у којима није било обуставе тржишних активности.

4.4 ОБУСТАВА ПРИЈАВЕ И ПОТВРДЕ ДНЕВНОГ ПЛАНА РАДА И УНУТАРДНЕВНИХ ИЗМЕНА ДНЕВНОГ ПЛАНА РАДА БАЛАНСНЕ ГРУПЕ

- 4.4.1 Пријава и потврда дневног плана рада, односно унутардневна измена дневног плана рада балансне групе које се спроводе у складу са правилима којима се уређује рад преносног система могу бити обустављене у случајевима из тач. 3.2.1 и 3.2.2.
- 4.4.2 У случају да се пријава и потврда дневног плана рада и унутардневна измена дневног плана рада балансне групе обуставља, оператор преносног система је дужан да без одлагања о томе обавести балансно одговорне стране, друге операторе преносних система у складу са правилима о раду интерконекиције и координационе центре одговорне за верификацију дневних планова рада.
- 4.4.3 У случају обуставе пријаве и потврде дневног плана рада и унутардневне измене дневног плана рада балансне групе, балансно одговорне стране су дужне да коригују своје дневне планове рада у складу са захтевом оператора преносног система.

Правила за обуставу и поновно покретање тржишних активности

- 4.4.4 У случају потребе за изменом потврђених блокова размене електричне енергије између зона трговања у процесу пријаве дневног плана рада или унутардневне измене дневног плана рада, оператор преносног система ову активност координира са суседним оператором преносног система и координационим центрима одговорним за верификацију дневних планова рада.
- 4.4.5 Учесник на тржишту који је балансно одговорна страна у смислу правила о раду тржишта електричне енергије одговоран је за одступање своје балансне групе које настане у периоду обуставље тржишних активности.
- 4.4.6 У периоду обуставе тржишних активности цена поравнања једнака је пондерисаној цени ангажоване балансне енергије из баланских ентитета из тач. 4.3.5. и 4.3.6. и ангажоване балансне енергије од суседног оператора преносног система и на европском балансном тржишту електричне енергије.
- 4.4.7 Током трајања обуставе тржишних активности сва одступања балансно одговорне стране сматрају се прихватљивим одступањем балансне групе у складу са правилима којима се уређује рад тржишта електричне енергије.

4.5 ОБУСТАВА ОРГАНИЗОВАНОГ ДАН УНАПРЕД И УНУТАРДНЕВНОГ ТРЖИШТА ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ У СРБИЈИ

- 4.5.1 Оператор организованог тржишта електричне енергије, у случајевима из тач. 3.2.1 и 3.2.2. на захтев оператора преносног система обуставља рад организованог дан унапред и/или унутардневног тржишта електричне енергије у Србији.
- 4.5.2 У случају да се врши обустава организованог дан унапред и унутардневног тржишта електричне енергије, оператор организованог тржишта електричне енергије о томе обавештава учеснике на организованом тржишту електричне енергије у складу са актима који уређују рад организованог тржишта електричне енергије.
- 4.5.3 У случају обуставе организованог дан унапред и/или унутардневног тржишта електричне енергије у Србији, оператор организованог тржишта електричне енергије је дужан да коригује свој дневни план рада у складу са захтевом оператора преносног система.
- 4.5.4 У случају да обустава организованог дан унапред и/или унутардневног тржишта електричне енергије подразумева и обуставу активности по основу спајања тржишта електричне енергије, оператор преносног система координира активности са суседним операторима преносног система, оператором организованог тржишта електричне енергије и НЕМО.

5 ПОСТУПАК ЗА ПОНОВНО УСПОСТАВЉАЊЕ ТРЖИШНИХ АКТИВНОСТИ

- 5.1. Оператор преносног система спроводи поступак за поновно успостављање обустављене тржишне активности у координацији са релевантним субјектима из тачке 3.2.5.
- 5.2. Оператор преносног система покреће тржишне активности ако су испуњени следећи услови:
  - 1) да су отклоњени разлози који су довели до обуставе тржишних активности
  - 2) да у датом тренутку не постоји други основ за обуставу тржишних активности
  - 3) да је оператор преносног система о покретању активности благовремено обавестио све субјекте из тачке 3.2.5. Правила на начин прописан поглављем 6. ових правила (Обавештавање)
- 5.3. Уколико је обустављено више тржишних активности, редослед поновног покретања одређује оператор преносног система у координацији са релевантним субјектима из тачке 3.2.5.
- 5.4. Редослед поновног покретања мора да осигура да прелаз из стања обуставе у стање нормалног обављања тржишних активности буде без угрожавања рада преносног система.
- 5.5. Приликом поновног покретања тржишних активности оператор преносног система у обзир узима уобичајени временски ток одвијања тржишних активности и води рачуна о поступцима који се свакодневно одвијају у заказано време.
- 5.6. Оператор преносног система, у координацији са суседним операторима преносних система покреће поступак за поновно успостављање обустављених тржишних активности у случајевима из тач. 3.2.1. и 3.2.2. ако су испуњени услови из тачке 5.2. ових Правила
- 5.7. Оператор организованог тржишта електричне енергије, односно НЕМО, у координацији са оператором преносног система и др. субјектима из тачке 3.2.5, покрећу поновно успостављање тржишних активности организовања односно спајања организованог тржишта електричне енергије дан унапред и/или унутар дана чим их оператор преносног система обавести да је поново успоставио обустављене тржишних активности.
- 5.8. Приликом покретања, а непосредно пре поновне расподеле и коришћења преносних капацитета између зона трговања оператор преносног система поново рачуна вредности преносних капацитета између зона трговања за потребе спровођења поступка расподеле преносних капацитета између зона трговања, за сваки временски интервал, тако што:
  - 1) користи последње расположиве вредности преносних капацитета добијене од регионалних координациона центара, или
  - 2) покреће поступак за утврђивање расположивих капацитета у складу са правилима за расподелу преносних капацитета између зона трговања, или
  - 3) утврђује, у саградњи са суседним операторима преносног система, преносне капацитете између зона трговања према стварном стању мреже.
- 5.9. Након покретања и успостављања нормалног функционисања тржишних активности, НЕМО спроводи спајање тржишта на границама између зона трговања, у складу са тачком 5.8.
- 5.10. Оператор преносног система обавештава релевантне субјекте из тач. 3.2.5. о времену поновног покретања тржишних активности.

Правила за обуставу и поновно покретање тржишних активности

- 5.11. Тренутак покретања тржишних активности из тачке 3.1.2. је почетак првог наредног обрачунског интервала у односу на обрачунски интервал у коме је оператор преносног система обавестио субјекте укључене у процес поновног покретања тржишних активности из тачке 3.1.2.

6 ОБАВЕШТАВАЊЕ

- 6.1. Оператор преносног система је у обавези да приликом обуставе и поновног покретања тржишних активности о томе обавештава субјекте укључене у процес обуставе из тачке 3.2.5. на транспарентан и недискриминаторан начин.
- 6.2. Обавештавање између оператора преносног система и субјеката укључених у процес обуставе и поновно покретање тржишних активности одвија се коришћењем електронске поште, телефона или интернет странице оператора преносног система.
- 6.3. Оператор преносног система обавештава субјекте из тачке 3.2.5 нарочито о:
  - 1) почетку и разлогу обуставе појединих тржишних активности;
  - 2) току процеса поновног покретања и најбољој процени тренутка поновног покретања тржишних активности;
  - 3) најбољој процени, а касније и тренутку поновног покретања обустављених тржишних активности;
  - 4) расположивости информационо-комуникационих система потребних за одвијање тржишних активности;

Оператор преносног система по потреби има право да од субјеката из тачке 3.2.5. затражи информације које су од значаја за сагледавање погонске ситуације која утиче на обуставу и поновно покретање тржишних активности.

- 6.4. Оператор преносног система благовремено ажурира обавештења о обустави и поновном покретању тржишних активности и о свакој промени без одлагања обавештава субјекте на које утиче обустава и поновно покретање тржишних активности.
- 6.5. Оператор преносног система израђује извештај о спроведеним активностима у процесу обуставе и поновног покретања тржишних активности и објављује га на својој интернет страници у року од 30 дана од дана поновног покретања тржишних активности.
- 6.6. Оператор преносног система ће извештај о спроведеним активностима у процесу обуставе и поновног покретања тржишних активности доставити Агенцији за енергетику Републике Србије у року од 8 дана од дана његовог објављивања.

7 ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

По добијању сагласности Агенције за енергетику Републике Србије, ова правила се објављују на интернет страници ЕМС АД Београд и ступају на снагу осмог дана од дана објављивања.

ПРЕДСЕДНИК СКУПШТИНЕ

мр Милун Тривунац, магистар економских наука

ЕМС АД БЕОГРАД
СКУПШТИНА
Клас.знак: 1 4 0
Број: 000-00-ROU-26/2023-002
Београд, 28.12.2023. године